

Téma

Jak funguje tréninkové zaměstnávání lidí se sociálním hendikepem a proč je to věc, kterou nutně potřebujeme zařadit do systému veřejných politik?

Kontext

Před osmi lety jsme založili sociální podnik Restart Shop. Ne proto, že bychom chtěli podnikat, ale proto, že jsme chtěli poskytovat tréninkové zaměstnávání. Česká asociace streetwork je střešní organizací nízkoprahových sociálních služeb. Jejich klienti a klientky, například mladí dospělí bez dokončeného vzdělání, lidé se zkušeností se závislostmi, s ústavní výchovou, výkonem trestu, situací bez bydlení nebo s exekucemi, naráží na objektivní i subjektivní překážky při vstupu na trh práce. Založili jsme dobročinný obchod s darovaným zbožím a v něm kromě tréninkových zaměstnanců pracují mentoři – průvodci tréninkem pracovním i sociálním.

Popis vybraného problému

Pracovat, být soběstačný, užitečný a ve spojení s okolním světem, jsou cíle, které si tréninkovi zaměstnanci dávají. Zaměstnání je předpokladem sociálního začlenění a stabilizace člověka. Prevenci opakování problémů, se kterými se v minulosti potýkali, ať jde o opakování výkonu trestu, závislosti, nebo ohrožení bezdomovectvím nebo dluhy. Přesto je cesta k němu komplikovaná. Ať už selháváním, nízkým sebevědomím, nebo popsáním trestním rejstříkem.

A proto jsme vymysleli tréninkové zaměstnání, metodu, kterou sociálně znevýhodněné připravíme na vstup na volný trh práce. Metoda má dvě části: první se věnuje pracovnímu tréninku, dovednostem a kompetencím: například zvládat chodit včas, plnit zadané úkoly, prodávat, obsluhovat pokladnu, komunikovat se zákazníky. Druhou částí je psychosociální podpora v řešení osobní situace – bydlení, finance, zdraví fyzické i duševní, mezilidské vztahy. Celý trénink je velice individuální, nejčastěji trvá 12 měsíců. Potom zaměstnanec odchází na volný trh práce, a pokud to u něj není možné, hledáme možnosti na chráněném trhu. Za osm let naší existence z 25 zaměstnanců, kteří úspěšně dokončili trénink jich 19 odešlo na volný trh práce.

Ale pozor, abychom byli úspěšní, potřebujeme pracovat v síti a potřebujeme získat systémovou finanční podporu pro metodu tréninkového zaměstnávání.

Příkladem je příběh paní Dany: přišla k nám na výběrové řízení v 52 letech z doléčovacího centra Sananim, měla za sebou úspěšnou léčbu závislosti, docházela na substituci. Také byla klientkou Rubikon Centra, čili po výkonu trestu odnětí svobody. Snažila se obnovit vztah s matkou a svým nejmladším dítětem (ten byl soudně zakázán). 10 let byla na ulici, užívala drogy. Její matka, vážně nemocná, se rozhodla nabídnout dceři bydlení, podmínka byla najít si práci. Tu našla v Restart Shopu. Zaměstnaná u nás byla 10 měsíců. Překvapilo ji, jakou důvěru jsme jí dali, kromě obchodu pracovala na své kompetenci vyvažovat zátěž s odpočinkem, nenakládat si víc než unesu a pak se hroutit, být v kontaktu sama se sebou, plánovat. V krátké době po nástupu do práce Dana zrelapsovala, byla na nemocenské a relaps se za pomoci adiktologů podařilo zvládnout. Krom závislosti nejvíce řešila exekuce, stala se klientkou dluhové poradny společnosti Člověk v tísni. Po 8 měsících od nástupu jsme se dohodli, že se vše, co bylo možné, u nás již naučila a je připravena zkusit štěstí jinde. Hledala práci. Na jeden z pohovorů nedorazila, zaspala a bylo jí tak trapně, že se ani neomluvila. Po konzultaci s mentorem se rozhodla, že „horší už to nebude, může to být jen lepší nebo stejně špatné“ a ještě jednou zaměstnavateli zatelefonovala, omluvila se, že zaspala a žádala druhou šanci. Tu dostala! A na místo byla přijata. Stala se prodavačkou ve značkovém obchodě.

Pracuje tam už rok! Bydlí u maminky, o kterou pečuje, získala příspěvek na péči. Na plat má exekuci a čeká na insolvenční. Ta je také podmínkou umožnění styku s nejmladším dítětem.

Bez zapojení adiktologických, psychiatrických a sociálních služeb by tréninkové zaměstnání nebylo úspěšné. Bez tréninkového zaměstnání by Dana nebyla zaměstnána na volném trhu práce.

Restart Shop není plně finančně soběstačný, a jako tréninkové pracoviště ani být nemůže, nabízí pět tréninkových pracovních míst a k nim potřebuje dva mentory. Vyděláme na provoz, na mzdy mentorů ale mzdy tréninkových zaměstnanců nikoli. Chceme systémovou podporu pro tréninková pracovní místa. Na sociálně znevýhodněné totiž aktivní politika zaměstnanosti státu nepamatuje. Pamatuje na osoby se zdravotním postižením a je to správně, ale sociální znevýhodnění? Přitom pokud má člověk legální příjem, opouští sociální systém v kategorii příjemce a stává se plátcem do solidárního systému. Rovnice jednoduchá, ale věřte nevěřte, politici jí stále nerozozumí.

Chcete vědět víc?

Více o projektu se dozvíte na www.restartshop.cz v rozcestníku, který odkazuje na Sociologickou analýzu RS, na Metodiku práce v RS, dočtete se zde příběhy tréninkových zaměstnanců i informace, jak jsme se spojili s dalšími zaměstnavateli, neziskovkami a občanskými iniciativami a založili PLATZ – Platformu tréninkového zaměstnávání. Společně chceme prosazovat tuto metodu do veřejných politik.

Oblast/kategorie

Zmocnění znevýhodněných skupin

Klíčová slova

Tréninkové zaměstnávání, sociální podnikání, integrace, volný trh práce, sociální znevýhodnění, výkon trestu, exekuce, závislost, nízká kvalifikace, ústavní výchova, duševní zdraví.